

Bratři a sestry,

dávno není tajemstvím, že první kapitoly Bible, ona vyprávění, poezie a písně o původu stvoření a člověka, vznikla v babylonském zajetí. Už tohle vše je vyznáním Izraele, které vzniklo v situaci složité a obtížné. Docela dobře si dovedu představit, že k tomu mohlo dojít asi nějak tak, jak to ilustruje následující příběh, který je fiktivní a vymyslel jsem si ho sám: „Skupina Izraelců seděla kdesi na břehu řeky Tigrid a zadumaně hleděli do dále na zapadající slunce. Mezi nimi seděl starý kněz, který ještě pamatoval dobu, kdy žili v Palestině, ve své zemi a oslavovali Hospodina v jeruzalémském chrámě. Právě na to všechno nahlas vzpomínal a přítomných pár pamětníků s ním. Napjatě poslouchaly také děti a mládež, pro které to vše byla dávná historie. Oči se většinou z nich leskly slzami a na babylonskou zemi se pomalu začínal snášet soumrak. Když se téměř setmělo, kněz se odmlčel a nastalo na chvíli ticho. Pak se rozproudil rozhovor. „Kde to vlastně jsme, vždyť tady nemáme domov, ale kdesi daleko v Kenaanu!“ poznamenal nějaký mladý muž. A jiní přizvukovali: „Proč se muselo stát to, co se stalo? Co se nám to přihodilo? Proč jsme byli odvečeni jako zvířata cizími vojáky do daleké, neznámé země? Proč jen to Bůh dopustil, když nám tu zemi kdysi dal? Přestal nás mít rád?“ Starý kněz sklopil hlavu a dlouze přemýšlel. Nebyl zvyklý vážné otázky zlehčovat, ale taky nepatřil k těm duchovním, kteří by lidem říkali jen samé příjemné věci. Pak zvedl hlavu a začal vyprávět příběh. Jiný nežli ten o životě v Palestině. To byla historie. Tento příběh se naopak nedal umístit do časových souřadnic ani do nějakého konkrétního prostoru na zemi. Ale čím pozorněji hlouček lidí poslouchal, tím víc cítil a věděl, že ten příběh je aktuální ve všech dobách. Že se děl od počátku lidského společenství, že se děje i v přítomnosti. Že je o nich a že se jich samotných týká. Byl to příběh pochmurný a smutný docela jako ta jejich babylonská skutečnost. Byl to příběh o člověku a každý z posluchačů v něm rozpoznal sama sebe. Shromážděnými lidmi to vyprávění tak pohnulo, že nikdo nepochyboval, že to byl jistě sám Hospodin, kdo jej do úst knězi vložil. Jaký příběh ten můj vymyšlený kněz asi vyprávěl, jistě tušíme. O Adamovi a Evě, příběh, který jsme i my už dnes četli. O jejich životě v zahradě, o jejich neposlušnosti a zpronevěře Bohu. O jejich neochotě nalézt vinu sami na sobě i o tom, že proto museli nést důsledky.

Ponořme se do toho příběhu hlouběji spolu s judskými vyhnanci. Adam s Evou jedli ovoce ze stromu, z něhož jim Bůh jíst zakázal. A má to ten důsledek, že znají dobré i zlé. „*Ted' je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.*“ Tak zní slovo Hospodinovo.“ Poznání a vědění, to je veliká síla. Otevírá netušené možnosti. Zvláště dnes žijeme v době informační, ale i dezinformační exploze. Stačí kliknout počítačovou myší a hned najdete, co potřebujete, jindy jen to, co sami vědět chcete. Kolik jen jsme toho v minulosti nevěděli! Vědění jistě náš život v mnoha ohledech zkvalitňuje a prodlužuje, třeba moderní poznatky v medicíně. Ale na druhé straně vědění je taky obrovské břemeno. Sami někdy říkáme: radši nic nevědět. Radši se ani na nic neptat. Život bývá někdy snazší při nevědomosti. Ano, mnoho věcí víme a proto máme mnohou zlou zkušenost, která nás pronásleduje, a my s ní musíme žít. Víme, co působí rakovina v našem těle, víme, co dokáže atomová energie, víme dobré a víme ovšem taky zlé. Žijeme na tomto světě, krásném i hrozném, žijeme i se svým věděním, které často i bolí. Jsme zranitelní, jako nazí. To první, co pocítil Adam s Evou, když se jim otevřely oči, byl stud. Viděli, že jsou nazí. To je první důsledek. Najednou se stydí jeden před druhým. Jejich samotný vztah dostal první vážnou trhlinu. Provizorně se snaží stud potlačit a tak hledají fíkové listy. A pak se skrývají před Bohem. Stydí se hlavně před ním. Svírá je strach a nejistota co bude dál. Tak jako babylonské vyhnance, tak jako i nás. Při tom poznání dobrého i zlého ale nejde jen o poznání, vědomí samo. Jde zde jistě i o to, že se člověk může rozhodovat. Že má možnost volby. Pro dobré nebo taky pro zlé. Poznání, to je totiž taky poznání hříchu a viny. Hospodin ale nenechá tuto svévoli člověka bez důsledku. „*Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu*

života, jedl a byl živ na věky.“ Možná jsme si toho ani nevšimli - ale ten strom poznání a strom života není totéž. Zřejmě v tom ráji měl být ještě jiný strom, který byl pro člověka tabu. Strom života. Nevíme, co měl znamenat – zřejmě nejen poznání, ale měl zajistit nesmrtelnost a věčnost. Nejbyťostnější ztotožnění s Bohem. Aby člověk natahoval ruku po ovoci tohoto stromu, tomu se Hospodin Bůh rozhodne zamezit všemi prostředky. Člověku už se nedá věřit, a proto musí z ráje ven. Na východ od zahrady v Edenu postaví Bůh cheruba s plamenným mečem, aby střežil přístup ke stromu života. Na východ od Edenu pak odchází i bratrovrah Kain. Taky tomu judští vyhnanci dobře rozuměli – i oni byli odvečeni kamsi na východ od svaté země. A že je to živá symbolika ve všech dobách, to připomíná i známý román Johna Steinbecka „Na východ od ráje.“ Jsme psanci a štvanci, kteří dovedou ničit a likvidovat sami sebe...

Do té situace pádu člověka ale zazní Boží slovo: Adame, kde jsi ? A myslí tím: Kam ses to dostal? Do čeho jsi se to namočil ? A člověk se vymlouvá: To já ne, to ona. A Eva: To já ne, to had. Ale zazní tam i útok na Hospodina, byť si jen v náznaku: „Žena, kterou jsi mi dal...“ To tys mi ji dal, tak co! Podobně odvečeni Izraelci: To Bůh nám dal zaslíbenou zemi, tak proč nám ji vzal ? Proč to připustil ? „Zanevřels na nás Bože natrvalo ?“ A my to taktéž říkáme. Proč Bůh dopustil a dopouští zlo, proč nás před tou či onou těžkostí neochránil? Proč dopustil válku tam či onde? A jako bychom ani my nechtěli slyšet: „Kde jsi člověče, jak ses dostal do té bídy svého života ? Kde jsi, kde se vůbec v životě nacházíš ?“ Co se to s tebou stalo ? Proč ses mi vzepřel, proč tě tvůj hřích tak spoutal? Zdráháme se, nechce se nám přiznat a vyznat: Je to moje vina. A je to naše lidská netečnost a lhostejnost. Naše ochota naslouchat hadím slibům a jeho dezinformátorům. A nakonec mu třeba taky můžeme vyklidit pole, obchodovat s ním, snažit se s ním o mír za každou cenu. Současnost, ale i nedávná historická minulost. Podzim 1938. Důsledkem je ale vyhnání z ráje.

Uprostřed té temnoty však přesto problikávají paprsky naděje. Jednak čteme, že Bůh ty dva vyhnance z ráje nenechal odejít s prázdnou. Oděl je do kožených suknic. Bůh jako krejčí. Svoji nahotu před sebou lidé mohli ukrýt sami. Nahotu před Bohem musí přikrýt jedině Bůh. Zhotovuje šaty – a to je projev lásky, která lidský hřích přikrývá. Jsou vyhnanci, ale přesto je Boží láska a milost provází. I na východě od ráje, i na východě od Palestiny, ve všech východních otroctvích a ve všech situacích, do kterých se denně dostáváme svým vlastním přičiněním a svou vinou.

Ale nejen to. Když čteme ta slova o zlořečení hadovi, ženě i muži, vypadá to na první pohled jako věčné prokletí, ze kterého není úniku. Ale i v tom zlořečení je špetka požehnání. V potu tváře budeš jíst chléb, ano. Ale chléb bude. Nadřou se, ale o živobytí se zároveň bát nemusejí. Budeš rodit v bolestech – ale to taky přece budeš mít děti, budete mít děti, které budou mít možnost žít jinak, navrátit se ke svému Bohu. Eva bude matkou živých. Boží život tedy pokračuje dál i po vyhnání ze zahrady. Babylonští otroci za tím vidí zaslíbení, že vyroste nová generace, která se jednou navrátí do zaslíbené země. I dnes v tom smíme vidět taktéž naději, že třeba církve se starou gardou nevymře, ale obnoví se a Hospodin bude mít nové vyznavače. Pak je tady ještě prokletí hada. A všimněme si, že jedině na něm nelze shledat nic pozitivního a nadějného. Pro něj už naděje není. Je mu předpovězena jen zkáza. Ještě dlouho poleze po břicho a bude žrát prach. A ještě dlouho bude nepřátelství mezi semenem jeho a semenem lidským. Dlouho bude drtit patu člověku, což je smrtelné. Lidské sémě mu ale jednou rozdrť hlavu. A to bude jeho konec. Už nebude ničit život, už nebude zabíjet..... Náznak evangelia. To Kristus jednou rozdrť hadovi hlavu.

Nad Babyloní se rozhostila noc. Tisíce hvězd prozářilo oblohu na všech světových stranách. Mlčeli lidé. Mlčel i starý kněz, jeden z posledních pamětníků svobodného života, kteří o něm podávali svědectví a předávali jeho příběhy víry. Šeptalo se, že je zapisuje na papyrus pro další generace. Aby mohly jednou otevřít Bibli a číst. Tu hrstku Hospodinova lidu naplnila naděje. Bůh jednou změní náš úděl. A přivede nás hříšníky zpátky domů. Nás všechny. Amen.

Modlitba: Pane Bože, v upřímném pokání si uvědomujeme, že naše neposlušnost a nevěrnost činí v každé době i dnes z ráje pustinu, kde se těžko žije. Dej nám prosíme nový oděv, dej nám výzbroj k novému životu, když se chceme na tvoji cestu vrátit a žít v radostné a oddané dobrovolné poslušnosti tvé vůli. Amen.